

Aktíva odolností

Kurátori: Adrián Kobetič, Patrik Krajčovič,
Rebecca Opraviľ, Lýdia Pribišová

Vystavujúci*ce: Oto Hudec, Jana Kapelová, Andrea Kalinová a Martin Zaiček (Opustená (re)kreácia)

Často sa hovorí, že je svet komplikovaným miestom, plným hrozieb, striehnucich na každom rohu. Čakajú na jedinca, kolektívy, ale aj planétu, neraz dlho nepovšimnuté až do momentu, kedy sa stanú nezvratnými. Výstava Aktíva odolností hovorí však o jednotlivých spoločenských nástrahách, spätých s akceleráciou neskorého kapitalizmu, len čiastočne. Omnoho viac hovorí o tom, ako možno týmto dôsledkom čeliť. Tri diela autorov a autoriek strednej generácie, ktoré zakúpila Galéria Jána Koniarka do svojich zbierok v minulom roku, vykazujú vysokú mieru reflexie okolitého sveta a vlastnej pozície v ňom. Vychádzajú z rôznych typov spoločenských kritik, vedúcich k nejakému princípu osobnej aktivizácie. Toto aktívum, teda vklad, ale nie je nijak okázalým gestom, na aké sme dnes často zvyknutí. Omnoho viac je príkladom budovania odolnosti v kolektívnych typoch hľadania, dialógoch, či apelocho, povzbudzujúcich k tomu byť všímavým či všímavou. Tým zároveň narážajú na jednu z kľúčových úloh súčasného umenia, ktorou je starostlivosť.

Video All We Could Do Together (2023) Ota Hudeca skúma vzťah medzi ľuďmi a stromami ako akt spoločnej ochrany a solidarity. Zachytáva príbehy environmentálneho aktivizmu, upozorňuje, ako jednotlivci a komunity dokážu dosiahnuť konkrétny výsledok, hoci často čelia neúspechu. Príbehy dokumentujú snahy o ochranu stromov a prírodných území pred priemyselnými zásahmi, vzdávajú poctu odvahe tých, ktorí obetovali osobný komfort pre zachovanie prírody, a zároveň slúžia ako inšpirácia. Rozprávanie zámerne stiera hranicu medzi človekom a stromom, ktorí sú tu vnímaní takmer ako jedna entita sledujúca spoločný cieľ: vzájomnú ochranu.

Umelecké zoskupenie Opustená (re)kreácia výtvarníčky Andrey Kalinovej a architekta Martina Zaička sa roky zameriava na záchranu Liečebného domu Machnáč v Trenčianskych Tepliciach (1932, architekt Jaromír Krejcar). Stavba patrí k významným príkladom medzivojnovnej funkcionalistickej architektúry a od roku 1996 je národnou kultúrnou pamiatkou, hoci chátra pre nedostatok ochrany. Od roku 2011 Opustená (re)kreácia realizuje site-specific inštalácie a intervencie, vrátane video-performance Izba č. 106 (2014), kde rekonštruovala jednu z izieb do pôvodného stavu z roku 1932, čím zdôraznila význam starostlivosti pri zachovaní kultúrneho dedičstva.

Video Nie my žijeme v tomto priestore, ale tento priestor žije v nás (2013-2014) Jany Kapelovej reaguje na kritické odkazy slovenských filmov 80. rokov 20. storočia. Jej hranie v modelovej situácii televíznej inscenácie odhaľuje paralelizmus medzi nevyriešenými problémami minulosti a súčasnosti, zároveň ale slúži aj ako prostriedok umeleckej kritiky inštitúcií. Dialogická povaha diela tiež poukazuje na nevypovedané napätia, vyžadujúce si kolektívny záujem o sebareflexiu. To znamená potrebu pýtať sa a chcieť odpoveď, no zároveň pýtať sa sám seba a chcieť počuť odpoveď.

Výstava spája environmentálny aktivizmus, architektonické dedičstvo a inštitucionálnu kritiku do naratívu o zodpovednosti, súdržnosti a aktivite, vyjadrujúc uvedomenie, že ochrana prírody či kultúrneho dedičstva vyžaduje činy, odhodlanie a starostlivosť.

Nákup diel do zbierok GJK podporil Fond na podporu umenia.